

Acta synodi provincialis, gehouden binnen Campen, begonnen den 14 ende geijndiget den 18 Maij anno 1593, daer voorierst nae aenroepinghe des names Godes CASPARUS HOLSTECIUS tot praeses ende JODOCUS GOIJCKERUS scriba mit gemeijne stemmen syn verkoren ende geordineret worden, und dese navolgende articulen beslootenn.

In den namen der H. Drievoldicheyt zijn in den particulier sijnodo binnen Campen vergadert anno 1593 den 14 Maij navolgende dienaers ende olderlingen der ghemeenten van Overyssell: CASPARUS HOLSTECIUS, electus praeses, JODOCUS GOYKERUS, scriba, MARTINUS SEIJS, minister Swollanus, MICHAELL KECK HERTENSIS, minister¹⁾ Davent., THOMAS ROTTHUIJSS, minister Hasseleti, JACOBUS STRIJDONCK, minister in Blockzijll, HENRICUS LUCASS, minister in Swartesluijs, HERMANNUS VOSS, minister in Isselmuijden, JOANNES BOGERMANNUS, minister in Steenwijck.

Seniores fuerunt²⁾: JACOB VENE, consul van³⁾ Campen, BERNHARDUS AVERCAMP, olderlingen⁴⁾, JOHAN ARENTZ, olderlinck van Zwolle, GERRIT BOGHOLDT⁵⁾, olderlinck van Deventer, GERRIJT CORNELIJSS, olderlinck van Hasselt, LODEWICH VANN DUIJREN, olderlinck van der Sluijss.

Volgen nu die articulen⁶⁾.

Die beroepinghe eenes kerckdienaers sall staen bij den kerckenraeth mit voorgaenden consent ende approbatie dess magistraetz, ende sall hierin ende in⁷⁾ anderen ghelycken dependenten gevolget worden die 3, 4 ende 5 artickels dess nationalis synodi, gehouden anno 1586 in 's Gravenhage.

2. Niemandt sall tott die openbaere predicatie dess evangeli⁸⁾ ende die bedieninge der sacramenten toegelaten worden sonder geexamineert ende wettelick in den dienst geordineert te wesenn na voorgeschrevenen ende volgende articulen ende seeckere acten, in particularibus synodis gemaect.

¹⁾ „Swollanus — minister” ontbr. in RR. ²⁾ „Seniores fuerunt” ontbr. in SS. ³⁾ „consul van” SS heeft „B. tot”. ⁴⁾ „olderlingen” SS heeft „olderlingen tot Campen.” ⁵⁾ „Bogholdt” OO heeft „Bogoldt”, PP en RR hebben „Borgholt”, SS heeft „Borcholt”. ⁶⁾ In SS zijn bij de artikelen in deze en de volgende acten met een hand van veel lateren tijd (18de eeuw) marginalia bijgeschreven, die wij hier niet overnemen. ⁷⁾ „ende in” ontbr. in SS. ⁸⁾ „predicatie dess evangeli” SS. heeft „kerckendienst”.

3. Diewijle tott die Catechismi predicatie des Sondages veele jonge personen verschijnen, weijnich of niet ervaren zijnde in stücken der christelycker religion, is goetgevonden dat, so het die tytt eenichsins mach ¹⁾, dienaers na haer discretie die viff hoofstücken dess Catechismi ²⁾ die ghe-meenten voor die predicatie na older manieren voorlesen, ten eijnde alle toehoorders door lange gebruijck daerin gewinne ³⁾ ende dieselvige uthwendich lehren mogen.

4. Die heyligunge des Sondages behoort nha vermogen gevordert te wordenn, tott welcken eijnde noodich sall wesen, dat die heeren magistraten door de dienaers in die respectie aengesocht werden om alle onthejlinge mit der daet te wehren, insonderheytt onder predicatien alle koopen ende vercoopen, tappen ende met wagens te varen, schouspeelen ende dergelijcke dingen.

5. Die dienaeren des woordes sullen haer beste doen ende daertho arbejdenn, dat die vader syn kindt ter doope presentiert. Doch sal men den kinderen niet lichlick den doope weijgeren offte ontrecken bij faute van haerder presentie.

6. Van die aenteykinge der gedoopten kinderen behoort gevolget te wordenn die 53 articule des nationalis sijnodi, in sGraevenhage geholdenn.

7. Men sall by den overheyden aenholden, insonderheijtt in den stedenn, dat goede ordeninghe in den schoolen geholdenn ende dat ghiene papen offte Papisten eenige bedienunghe daarvan moege thogelaten werden.

8. Het is oock gants nodich geacht, dat men anholde, dat haer E. E. wille gelieven eenige alumnos ende jonghe studenten an to setten, weleke in volgende tijtt tott der kercken ende schoelldienst mogen gebruijckt worden.

9. An die heeren Ridderschap ende Steden ⁴⁾ over te geven seeckere remonstrantie angaende den dienst der papen ten platten lande, die sich tot noch toe ghiene examinatie ende reformatien hebben willen onderwerpen, dat bij haer E. derselvigen dienst allesdinges mogen verboden ende dattlick affgeschaffet worden, ende so eenige onder haer sick der reformatien willen onderwerpen, dat sie niettemin uth haer plaetzen op andere mochten getransferieret werden.

1) „mach” SS heeft „mach lyden dat de”. 2) „Catechismi” SS heeft „Chlycker religie”. 3) „gewinne” PP heeft „gewenne”, SS „gewennet”. 4) „Ridderschap ende Steden” SS heeft „ende Ridderschap”.

10. Die dienaren dess woorts ende ouderlingen der kercken sullen anholden by voerschreven Ridderschap ende Steden ende voernamelyck by haer respective magistraten, om te verwerven consent ende resolutie op het onderholdt der naegelatenen weduwen ende wesen der predicanten, na uthwijsinge dess elfften artyckels, in nationali synodo ¹⁾ daervan gemaectt, welcke bij denn Hollandischen kercken geeffectuweert wordt, ende volgens haer E. te vermanen, te willen letten op die ordinantie van den geestelycken goederen, voor tyden gemaectt ende Ridderschap ende Steden anno 1587 geremonstrieret, om oock die predicanten op den dorperen te mogen onderhouden.

11. Diewijle het houwelixе trouwen, verbinden ende inseggen een kerckelycke actie is ende in angenomenen kerckenordeninghe gevraget wordt, of eheluyden van haer willen getuygen voor Godt ende syner gemeenten, ende dan dickwijls bruydt ende bruydegom alleene sonder getuygen in der kercken ²⁾ verschijnen, is gheresolviert, dat die publike trouwelicke confirmatie geschieden sall voor den predickstoell in facie ecclesiae voort laeste gebedt, ten eijnde alle ooploop, tumult ende onordeninghe moge vermijdet worden.

12. Also veele ondertrouwde eheluyden tott noch toe haer kerckelycke confirmatien niet hebben willen laten geschieden, sullen die overheyden gebeden wordenn, dat haer E. willen publicatie ³⁾ laeten doen om haerlieden daertoe te holden by zeeckere pene, om binnen vierthien dagen na der gedaener publicatie tho coomen tott het houwelixе bevestinge.

13. Vraghe: off eenige man offte vrouwe na doodt haers ehegades sick soude mogen verlooven ende hijlekenn an sulcke vrije personen, met welcken in staender ehe thovoerens het houwelijck door ehebrucke soude mogen geviolieert wesen? Antwoorde: ghiensins, om verscheijden oersaecke, want oock Davidt selven daeran gesondight hefft in het trouwen ende nemen van Urias naegelatenne weduwe, als die text duijlick seijt int 2 Samuelis int 11 capittell in leste vers.

14. Also JACOBUS STRIJDONCK, dienaer des woordes tott Blockzielen, tott noch toe den dienst des woordes in den Cuijnere hefft betreden ende aldaer een ander ordinarijss dienaar sall moeten gestallt worden, is JACOBO neffens die dienst in Blockziell van den synodo het ministerium in Blanc-

¹⁾ Achter dit woord is, evenals in OO, in onzen cod. een opene ruimte gelaten. Er moet staan: Hagensi. ²⁾ „in der kercken” ontbr. in SS. ³⁾ „laten — publicatie” ontbr. in RR.

kenhamme operleght geworden omme van die fruchten der pastoryen aldaer sick tho mogen ehrlick onderhouden.

15. Oock het versoecken HERMANNI VOSS, dienaer tho Isselmuyden, is operlecht gheworden burgermeister JACOB VENE ende D. JUDOCO, omme mit den drosten ende ¹⁾ schultes tho Issellmuden offte anderen te communicateeren van eenighe veralienierde landen ende goederen ²⁾, gehoorende tott seeckere vicarijen der kereke van Issellmuyden, om dieselve te leggen tott onderhou-dinge dess voerg. HERMANNI.

16. Van nu voortaan sullen die ghedeputeerden der kercken, verschrijvende oock het synodos ³⁾, mit sick brengen niet alleene haer credentie maer oock instructien, opdat ordentlicker wijze van allen voervallende swaricheyden mit ghemeenen stemmen moge gehandelt ende besloten worden.

Het anstaende sijnodus sall over een jaer binnen Deventer gehouden worden, ten ware saecke dat eenige nootsaecken corteren tijtt vereijschen. Ende sall die uthschrijvinge in tijts geschieden van der kercken derselver stadt.

CASPARUS HOLSTECIUS, praeses hujus sijnodi.

JODOCUS GOIJCKERUS, electus sijnodi scriba.